

Josef Jemelka

(bohoslovec, † 23. 7. 1941)

P. Antonín Šuránek, Kukátka 2

Do tisku připravil P. Alois Kotek (1994)

V semináři byli dva bratři Jemelkové: starší Alois, mladší Josef. Rodiče už dávno neměli, žili odděleně o prázdninách: Starší u bratra v zemědělství v rodném Tučíně u Přerova, mladší v Přerově samém u strýce, úředníka v elektrárně p. Dvořáka. Měli tři strýce kněžími: Jeden Dr. Alois Jemelka byl profesorem na gymnáziu v Praze – Bubenči, matematik a fyzik, druhý František byl kanovníkem v Olomouci, třetí Antonín – farářem v Laškově u Konice. A jejich prastrýček byl známý vídeňský jezuita P. Jemelka, o němž se zmiňuje i Machar ve svých vídeňských črtách.

Josef přišel z bubenčského gymnázia, vybaven nejen dobrou výchovou nýbrž i velkými přirozenými schopnostmi. Měl vlohy malířské a básnické. A to ne všední.

Měl i přirozenou vadu: Byl hodně krátkozraký a vzal-li si brejle z očí, aby je očistil, bylo patrné, jak jsou oči unavené.

My jsme už v té době pracovali s bohoslovcem Dvorokem z Ostravy u Sv. Antonínka nad Blatnicí a já jsem občas bohoslovcům na „besedách“ vyprávěl zkušenost z tohoto místa, a tak jsem je – nemaje ani přímého úmyslu – pro „Blatnickou horu“ získával. Nebylo divu, že se o prázdninách leckdo z bohoslovců ukázal na kopci, aby se přesvědčil o tom, co mu bylo několika rysy načrtnuto.

Jsme v druhé polovici července, i v druhé polovici dne.

Na kopci je několik bohoslovců z blízkého okolí i několik studentů. A ještě ukazují na silnici od Lhoty, že někdo přijíždí na kole. Ukázalo se, že jsou to bratři Jemelkové. Přijeli už zřejmě unaveni. Poklonili se Veleknězi ve svatostánku a pak přišli mezi nás. Vyprávěli, že jedou domu, do Přerova, z delší cesty podniknuté na kolech, tuším na hranice slovenské. Dnes se vracejí z Lopeníku přes Uh. Brod.

U sv. Antonínka si trochu oddechnou a pak pojedou na Hradiště, Hulín a Přerov. Dali jsme jim něco pojíst a pak si lehli na rozprostřenou houni pod stromem a usnuli.

Na Josefovi mi bylo stále něco nezvyklé, nápadné, ale nevěděl jsem co. Dnes to vím: Josef neměl brejle.

A vím i, proč je neměl. Cestou z Hluku se bratři zastavili chvíli kousek nad Ostr. Lhotou u polního kříže. Kolikrát jsem se u toho kříže také zastavil jako student a vždy mne dojímala slova vrytá tam do kamene: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a jste obtíženi a já vás občerstvím.“ – U toho kříže usedali tedy na chvíli naši turisté a něco pojedli. Josef, aby si i jeho oči odpočaly, sejmul brejle, ale položil je někam vedle sebe tak, že je pak hned nemohl najít a nenašel je. Jel tedy na kopec bez nich. Bratr Alois jel před ním, takže se mu zdálo, že se bez větších obtíží toho dne bez brejlí mine a večer bude „doma“, u strýce a tety v Přerově, kde má brejle jiné.

Když po nějaké době pod stromem procitli, šli se ještě rozloučit do kaple a nasedli. Byly čtyři hodiny odpoledne. Zamávali jsme jim na cestu, sledovali, jak sjíždějí po příkré silnici k Ostrožské Lhotě. Pak se zvolna rozcházeli i ostatní hosté, takže jsem s bohoslovcem Dvorem zůstali sami.

Bylo nesmírně krásně a bylo to nevýslovné ticho, které je u Sv. Antonínka podivuhodné. Ale bylo přerušeno. Vidím se, jak kráčím z blatnického lesíka, breviář v ruce. Od lhotského lesíka se blíží chvatně bratrova dcerka Božena. Ve tváři je rozrušená: „*Strýčku, pojdte rychle do Lhoty. Jeden z těch bohoslovců, kteří jeli od Antonínka, spadl z kola u svatého Jana na rohu a je celý modrý. Druhý jel do Ostroha pro doktora. Velebný pán nejsou zrovna doma. Poslali mě pro vás.*“

Dojem, kterým ta zpráva na mne zapůsobila, se nedá vypsát. Jako když ostrý nůž vrazí do srdce. Byl jsem zdrcen. Ve vteřině jsem prožil strašně mnoho. Jako když se zablýskne a celý kraj, celá obloha od západu k východu se ozáří. Viděl jsem kořeny i důsledky, cítil jsem zásah z jiného světa a to zásah nepřátelský. Na kopci se začalo dílo, které bude mařit záměry ducha zlého, znesvěcovatele poutního místa, a to je – z dopuštění Božího – první pomsta, strašná, strašná, ...

Nohy se mně rozechvěly, řekl jsem bohoslovcovi, že se vrátím na kopec a spěchal jsem co nejrychleji z kopce. Spěchal, modlil se a přitom si skrytě přál, abych nikdy nedošel tam, kam spěchám ... Abych procitl jako ze strašného snu. Aby se neteř obrátila a řekla: „Strýčku, to není pravda!“

Žel, tehdy, když je cíl smutný, cesta ubíhá nejrychleji. Přešli jsme Krasotice, Hradišťka, jdeme kolem hřbitova (ach, Bože, Bože!), kolem kostela a už vidím zástup lidí u sv. Jana, ohlížejí se, vidím mne, čekají na mne. Není možno se zastavit, musím mezi ně, pozdravuji a

procházím skupinou lidí až k místu, kde leží mrtvý bohoslovec. Leží naznak, hlavu s těma unavenýma očima vyvrácenou, košili rozhalenou a na prsou, na srdci je vidět velikou, už černou ránu. Lidé ho položili na trochu slámy.

Padám na kolena a sepnu ruce. Byl jsem jako obvykle v klerice. Zavřu oči a modlím se. Snad jsem dával v duchu zesnulému ještě rozhřešení, pod podmínkou. Co bylo zvlášť úžasné: Na jeho ruce byly náramkové hodinky, které dále měřily čas, jehož duše Josefova už neměla, ježto byla na věčnosti. Ticho kolem bylo tak hluboké a strašné, že jsem slyšel i tikání těch hodinek ukazujících asi čtvrt na šest. Zalomcovala mnou bolest, lítost, zmocnil se mne strach. Náhle jsem zapomněl na to, že bych snad ještě mohl běžet do kostela pro svaté oleje a udělit bohoslovcovi podmíněně svátost pomazání. Všechno kolem se ztratilo, nic jsem neviděl a nevnímal, jenom to mrtvé tělo Josefovo, jeho zavřené oči, jeho ránu na srdci,...

Lidé hleděli patrně na mne, jak jsem klečel bledý, s očima sklopenýma, pevně semknutýma, s rukama sepjatýma. Jak dlouho? Nevím... Jsem vyrušen příchodem bratra Aloise. Vrátil se z Ostrohu. S lékařem? Asi. Ani nevím. Byl jsem jako omráčený. Víím, že mrtvola Josefova byla odnesena na faru, do předsíně, a vidím se jen, jak jdu opět s těžkým krokem, ach, jak těžkým, krokem na kopec.

Slunce pro mne zhaslo, třeba jiné hřálo. Sel jsme jako v mlhách, v temnotách kolem hřbitova. Bylo mi zima. Prožíval jsem jakousi tupou bolest, ale tak hroznou, že bych ji nepřál největšímu nepříteli ani na minutu.

A mne bude týrat hodiny ještě dnes, celou noc, zítra, pozítří. Ach, jak dlouho?

Pohled na mrtvolu nikdy člověka nepotěší. A podívat se na mrtvého a cítit, že máme jakousi vinu na jeho smrti, to je strašné, nesnesitelné. Jde právě o ten vnitřní vztah k zemřelému.

Kdyby byl Josef Jemelka zemřel někde pod Lopeníkem, kdyby se byl zabil cestou někde za Hradištěm, byl bych stál u jeho mrtvoly s jinými pocity, s vnitřním klidem.

Ale tak? Byli by jeli bratří na Antoníněk, kdyby nebyli věděli, že tam budu, že najdou kapli otevřenou? Nemám já téké vinu na tomto neštěstí? Komu budou tu vinu dávat příbuzní? A nebyla to pro Josefa smrt „nenadálá“? Byl připraven?

Jak asi došlo k hroznému pádu? Lidé našli u kříže „na lánkách“ Josefovy brýle. Snad byla příčina v tom, že jich Josef neměl. Jel s příkrého kopce za bratrem až do vesnice a právě u sv. Jana je náhlý zákrut doleva.

Je možné, že když bratr zahnul doleva a Josef ho před sebou neviděl, ztratil orientaci a nezahnul plně doleva, nýbrž jen zčásti a sjel po příkrém svahu na druhou silnici, nedaleko

odbočující. A jak je to divné, že dopadl přímo na srdce! Bratr, když uslyšel za sebou ránu, se obrátil a vrátil. A pak rychle ujížděl do města pro lékaře.

Na občany působila smrt mladého člověka mocně. Všichni ho upřímně litovali. „Kolik lidí už jelo od Svatého Antonínka! A někteří jeli opilí, jeli jak draci. Všichni sme trnuli. A tem sa nic nestalo! A tady bohoslovec! Jek je to divné. Bože! Dobrého člověka k sobě bereš a všelijakých lidí necháváš.“

Obec vystrojila bohoslovci královský pohřeb. To byl spíše průvod slavnostní, jako primiční. Mládež v krojích, dlouhý zástup družiček. Zvony zvonili do dálky a průvod se po výkropu v kostele ubíral ke kříži „Na lubech“, kde jsme se měli s Josefem rozloučit. Kněží nás bylo několik. Přišel i blatnický p. farář a bohoslovci z blízka.

Měl jsem na místě loučení promluvu. Slova mně vycházela z hloubi duše, byla prosycena potem a krví, byl jsem stále pod tíhou vědomí jakési viny. Za rakví stáli strýc a teta zesnulého z Přerova a bratr Alois tak strašlivě bledý s očima mluvícíma tak, jako moje oči. Když už jsem já tolik trpěl, co vytrpěl on?

Kázal jsem v přerovském kostele nad rakví Josefovou... A začal jsem bolestnou úvahu slovy: „Nic zde neděje se maně, všechno řídí moudrá ruka Páně.“

A s hlavou hluboce skloněnou jsem stál u hrobu, když do něho spouštěli rakev s tělem tohoto nadaného a nadějného mladého člověka.